

ΕΙΠΕ
ΓΕΡΩΝ...

Παλαιές και Σύγχρονες
Οικοδομητικές Διηγήσεις
και Διδασκαλίες

■ Πατερική *ἀνατομία τῶν παθῶν*

Γιὰ τὸ πνεῦμα τῆς ὑπερηφανείας* Σημάδια τῆς ἐξωτερικῆς ὑπερηφάνειας

Κεφάλαιο 1: Ἡ ὄγδοη μάχη μας δίνεται ἐναντίον τοῦ πνεύματος τῆς ὑπερηφανείας· ποιά εἶναι τὰ γνωρίσματά του.

Ὁ ὄγδος καὶ τελευταῖος ἀγώνας μας εἶναι ἐναντίον τοῦ πνεύματος τῆς ὑπερηφανείας.

Τὸ πάθος αὐτό, ἂν καὶ εἶναι τὸ τελευταῖο ἀπὸ τὰ ὀκτὼ βασικότερα πάθη, ἐν τούτοις κατὰ τὴν προέλευση καὶ ἀρχαιότητά του καταλαμβάνει τὴν πρώτη θέση.

Ἡ ὑπερηφάνεια εἶναι ἀνήμερο θηρίο καὶ τὸ φοβερότερο ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα, γιὰ τὰ ὁποῖα ἔχουμε ἤδη μιλήσει. **Αὐτὸ ἐπιτίθεται** κυρίως στοὺς προχωρημένους στὴν ἀρετὴ καὶ γίνεται διπλάσια βίαιο πρὸς ἐκείνους ποὺ ἔχουν σχεδὸν ἐγγίσει τὴν τελειότητα.

* * *

Κεφάλαιο 2: Ὑπάρχουν δύο εἶδη ὑπερηφάνειας.

Ὑπάρχουν δύο εἶδη ὑπερηφάνειας. **Τὸ ἓνα εἶδος** χτυπᾶ, ὅπως ἔχουμε ἤδη πεῖ, τοὺς προχωρημένους πνευματικὰ Μοναχοὺς, καὶ τὸ ἄλλο ἐπιτίθεται ἐναντίον τῶν ἀρχαρίων καὶ τῶν φιλοῦλων Μοναχῶν.

Ἄν καὶ στὶς δύο περιπτώσεις ἡ ψυχὴ ἐπαναστατεῖ, μὲ ἐπικίνδυνη ἐξαρση καὶ παραφορὰ, ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καὶ ταυτόχρονα ἐναντίον τῶν ἀνθρώπων, ἐν τούτοις τὸ πρῶτο εἶδος ὑπερηφάνειας στρέφεται περισσότερο ἐναντίον τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ τὸ δεύτερο περισσότερο ἐναντίον τῶν ἀνθρώπων.

Με τὴν Χάρη τοῦ Θεοῦ, στὸ τέλος αὐτοῦ τοῦ κεφαλαίου, θὰ πραγματευθοῦμε, ὅσο μᾶς εἶναι δυνατόν, τὴν προέλευση καὶ τὴν

θεραπεία αὐτοῦ τοῦ δεύτερου εἶδους ὑπερηφάνειας. Πρῶτα ὁμως θὰ πρέπει νὰ μιλήσουμε μὲ συντομία γιὰ τὸ πρῶτο εἶδος, τὸ ὁποῖο, ὅπως ἔχουμε ἤδη πεῖ, πλήττει κυρίως τοὺς τέλειους Μοναχοὺς.

* * *

Κεφάλαιο 29: Ἀπὸ ποιά σημεῖα διακρίνει κανεὶς ὅτι ἡ ψυχὴ ἔχει σαρκικὴ ὑπερηφάνεια.

Γιὰ νὰ συνοψίσουμε ὅ,τι ἔχουμε πεῖ γι' αὐτὸ τὸ εἶδος ὑπερηφάνειας, συγκεντρώνοντας ὅσο εἶναι δυνατὸν τὰ βασικὰ χαρακτηριστικά τους, ὥστε νὰ περιγράψουμε τὴν φύση της σ' ἐκεῖνους ποὺ ἀγωνίζονται γιὰ τὴν τελειότητα, θὰ ἤθελα νὰ παρουσιάσουμε πρῶτα-πρῶτα τὶς ἐνδείξεις τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀνθρώπου.

Γιατί, ἂν ἀναγνωρίσουμε ἀπὸ αὐτὲς τὴν ὑπερηφάνεια, τότε θὰ ξεθαφτοῦν οἱ ρίζες της, θὰ βγοῦν στὴν ἐπιφάνεια καὶ θὰ γίνουν ὀρατὲς στὸν καθένα. **Ἔτσι,** θὰ μπορέσουμε πρὸ εὐκολα νὰ τὶς κόψουμε ἢ νὰ τὶς ἀποξηράνουμε. **Θὰ** μπορέσουμε ἀσφαλῶς νὰ μὴν προσβληθοῦμε ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀρρώστια, ἂν προσπαθοῦμε νὰ προφυλαχθοῦμε ἀπ' αὐτὴν ἔγκαιρα, καὶ ὄχι ὅταν αὐτὴ θὰ μᾶς ἔχει ἤδη κατακυριεύσει.

Θὰ πρέπει λοιπὸν νὰ ἀναχαιτίσουμε τοὺς προπομποὺς τῆς ὑπερηφάνειας, οἱ ὁποῖοι μᾶς τὴν ἀναγγέλουν, δίδοντας, ὅπως προείπαμε, ὡς προειδοποιητικὸ σημεῖο τῆς ἐπικείμενης παρουσίας της, τὶς ἐξωτερικὲς κινήσεις καὶ ἐκδηλώσεις. **Ἡ** ἐμπροσθοφυλακὴ αὐτὴ θὰ πρέπει νὰ μᾶς βάλει σὲ ὑποψίες. **Γιατί,** ὅπως ὅλοι γνωρίζουμε, ἡ συμπεριφορὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀνθρώπου ἐπιτρέπει νὰ γνωρίσουμε τὴν ἐσωτερικὴ του κατάσταση.

* * *

Νά, λοιπὸν, ποιά εἶναι τὰ σημάδια αὐτῆς τῆς ἐξωτερικῆς ὑπερηφάνειας, ἢ ὁποῖα ἐκδηλώνεται μὲ τὸ σῶμα καὶ τὶς κινήσεις του.

- **Αὐτοῦ** τοῦ εἶδους ἡ ὑπερηφάνεια κάνει τὸν ἄνθρωπο νὰ σηκώνει τὴν φωνή του ἢ νὰ κρατᾷ πικρόχολη σιωπῆ.

- **Αὐτὴ** ἐξωθεῖ τὸν ἄνθρωπο νὰ γελᾷ δυνατὰ καὶ ἀσυγκράτητα, κάνει τὶς θλίψεις μας βαρεῖες καὶ παράλογες, τὶς ἀπαντήσεις μας ἀτόμαστες, τὶς συζητήσεις μας ἐπιπόλαιες, τὸν λόγο μας κούφιο καὶ χωρὶς σοβαρότητα.

- **Αὐτὴ** μᾶς καθιστᾷ ἀνυπόμονους, ἀνελεήμονες, ἔτοιμους νὰ προσβάλλουμε τοὺς ἄλλους, ὀλιγόψυχους πρὸς αὐτοὺς ποὺ ὑπομένουμε, διστακτικὸς στὴν ὑπακοή – ἐκτὸς ἂν πρόκειται γιὰ κάτι ποὺ εἶναι σύμφωνο μὲ τὶς ἐπιθυμίες μας – ἄκαμπτους στὶς

συμβουλές τῶν ἄλλων, ἀδύναμους ὅταν πρέπει νὰ νεκρώσουμε τὰ δικά μας θελήματα, ἀνυποχώρητους στὰ θελήματα τῶν ἄλλων, ἐπίμονους στὴν ἐπιβολὴ τοῦ θελήματός μας καὶ ἀρνητικοὺς στὸ νὰ ἀποδεχθοῦμε τὶς ἀπόψεις τῶν ἄλλων.

● Ἔτσι, καταλήγουμε νὰ μὴν μπορούμε πλέον νὰ δεχθοῦμε σωτήριες συμβουλές καὶ ἔχουμε πάντα περισσότερη ἐμπιστοσύνη στὴν δική μας κρίση, παρὰ στὴν διάκριση τῶν Γερόντων μας.

(*) Ἀββᾶ Κασσιανοῦ, Συνομιλίες μὲ τοὺς Πατέρες τῆς ἐρήμου - Μοναχικοὶ Κανονισμοί - Τὰ ὀκτὼ βασικὰ πάθη, τ. β', σελ. 552-553, ἐκδόσεις «Ἐτοιμασία», Ἱερᾶς Μονῆς Τιμίου Προδρόμου, Καρέας, 2006. ● Ἐπιμέλ. ἡμετ.